

szervezet életre írását szorgalmazó írások, valamint magyar iskolákban megnyilvánuló egyéni és testületi kezdeményezések végül is lehetővé tették egy ideiglenes előkészítő bizottság létrehozását, amely 1968. július 18-án tartotta alakuló értekezletét Párkányban.

Az ország különböző részéből érkezett pedagógusok erkölcsileg is feljogosítva érezték magukat arra, hogy a mintegy ötezer magyar tanügyi dolgozó nevében és érdekében tárgyaljanak a szervezet (szövetség) létrehozásával kapcsolatos feladatokról.

Az elfogadott javaslatok alapján megegyezés történt a végleges előkészítő bizottság személyi összetételének kibővítésére és szakbizottságok létesítésére. Elhatározták, hogy augusztus utolsó hetében – a köbölkúti iskola vendégszeretetét és hívását élvezve – szakértők bevonásával megvitatják a különbizottságok által beterjesztett javaslatokat, különös tekintettel a nemzetiségi iskolaügy önállósításával és demokratizálásával kapcsolatos sajátos igényű feladatokra.²³¹

Az ideiglenes előkészítő bizottság kötelességének tartja minderről tájékoztatni a tanítói nyilvánosságot, hogy az érdekelteknek módot adjon a szervezettel (egyesülettel) kapcsolatos egyéni vagy kollektív javaslatok, elképzelések közlésére.

Új Szó, 1968. július 26. 4. p.

38

Pozsony, 1968. augusztus 3. Közlemény a Csemadok Központi Bizottságának a nemzetiségek államjogi helyzetének rendezésével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó, valamint a rendkívüli országos közgyűlést későbbi időpontra halasztó üléséről.

A CSEMADOK KB VI. ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA

A CSEMADOK KB az 1968. augusztus 3-án tartott VI. ülésén megtárgyalta hazánk belpolitikai helyzetének alakulását az elmúlt időszakban, valamint a CSEMADOK KB elnökségének és vezetőinek e kérdésekben kifejtett álláspontját, melyekkel teljes mértékben egyetértett.

A KB megtárgyalta az elnökségnek a nemzetiségek államjogi helyzete biztosítására kidolgozott alkotmánymódosító, valamint a nemzetiségekről szóló alkotmányerejű törvény javaslatát s egyetértett azokkal.

A KB meghallgatta az elnökség tagjainak beszámolóját arról a tanácskozásról, amely Andrej Klokoč elvtársnál, az SZNT elnökénél folyt le 1968. július 30-án. E tanácskozáson történt kétoldalú megállapodás alapján a CSEMADOK KB elnöksége elkészítette javaslatát az SZNT elnöksége melletti nemzetiségi titkárság megalakítására, annak mun-

²³¹ Az előkészítő bizottság kilátásba helyezett ülésére a közbejött augusztus 21-i intervenció miatt végül nem Köbölkúton, hanem 1968. szeptember 14-én Szencen került sor. 1969. április 3-án, a magyar pedagógusok pozsonyi találkozásán a pedagógusszövetség alapszabály-tervezetét is kidolgozták, a szövetség azonban a normalizációs politika következtében már nem alakulhatott meg.

katartalmára és hatáskörére.²³² Továbbá a Nemzetgyűlés 24. ülészakán elfogadott törvény 6. §-a következtében kibővülő SZNT-be a százalékaránynak megfelelően további 7 magyar nemzetiségű képviselő megválasztására tett javaslatot.²³³ A CSEMADOK Központi Bizottsága tudomásul vette és hasznosnak minősítette e tárgyalásokat és az elnökség javaslatait teljes egészében jóváhagyta.

A KB hosszú vita után alapos és megfontolt mérlegelés alapján egyhangúlag úgy döntött, hogy megváltoztatja 1968. június 9-i határozatának a CSEMADOK X. rendkívüli országos közgyűlésének, járási konferenciáinak, valamint a helyi szervezetek küldöttválasztó rendkívüli taggyűlésének megállapított időpontjait. A KB úgy határozott, hogy a helyi szervezetek küldöttválasztó rendkívüli taggyűléseit a helyi szervezetek vezetőségei 1968. szeptember 15-től október 15-ig hívják össze. A járási konferenciák és a X. rendkívüli országos közgyűlés időpontjáról a KB az 1968. szeptember első hetében tartandó ülésén dönt.

A CSEMADOK Központi Bizottsága fokozott feladatai és a járások számának megnövekedése következtében (új járási titkárság keletkezett: Bratislavában, Nagykürtösön és Kassán) apparátusát egy KB-titkárral növeli. A Központi Bizottság titkárául Varga Sándor elvtársat választotta.

A KB határozatilag kimondta, hogy:

– Szervezetünk magáévá teszi a CSKP megújítási politikáját és teljesen azonosul a hazánkban január óta végbemenő demokratizálódási folyamattal. Meggyőződésünk, hogy ez a törekvés hazánk és minden polgárának javát, boldogulását szolgálja, és Csehszlovákiát a nemzetközi munkásmozgalom egységesítőjévé, erősítőjévé, a szocialista társadalmi rendszer szilárd védőjévé, a szocialista tábor országainak és a Szovjetunióknak erős szövetségésévé teszi.

– Felhívással fordulunk a CSEMADOK minden szervéhez, szervezetéhez és tagjához, minden csehszlovákiai magyarhoz, hogy munkájával, helyállásával és tetteivel támogassa a CSKP KB akcióprogramjának megvalósítását.

– A CSEMADOK KB örömmel üdvözi az alapszervezetek és járási bizottságok fokozott aktivitását, a CSEMADOK KB-nak március 12-i határozata melletti felsorakozását, a tagság gyarapítására tett igyekezetét és köszönti soraiban az új CSEMADOK-tagokat.

– Felhívással fordulunk a szlovák és a cseh munkásokhoz, parasztokhoz, értelmiségiekhez, azonosuljanak javaslatainkkal, melyeknek célja a nemzetiségek államjogi helyzetének megoldásával és tényleges egyenjogúságának megteremtésével megszilárdítani hazánk egységét, elősegíteni a demokratizálódási folyamat teljes győzelmét, növelni szocialista társadalmi rendszerünk nemzetközi vonzóerejét.

Hisszük, hogy Csehszlovákia az egyenjogú polgárok, osztályok, nemzetek és nemzetiségek szabad hazája, a szocialista demokrácia országa lesz.

A CSEMADOK KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

Új Szó, 1968. augusztus 7. 4. p.

232 A Csemadok KB Elnökségének 1968. augusztus 2-i ülése az SZNT Elnöksége melletti Nemzetiségű Titkárság vezetőjévé Tolvaj Bertalant, a királyhelmeci kilencéves alapiskola igazgatóját javasolta. (FKI, Csemadok irattára, E-XI-264.)

233 A Csemadok KB Elnöksége a 92-ről 150 fősre bővítendő SZNT-be Dobos László, Szabó Rezső, Tolvaj Bertalan, Janics Kálmán, Mede István, Pathó Károly és Gyurcsik József beválasztását javasolta. (FKI, Csemadok irattára, E-XI-264.)

Pozsony, 1968. augusztus 4. A Csemadok KB pártcsoportjának a CSKP KB Elnökségéhez intézett levele, amelyben aggódalmát fejezi ki amiatt, hogy a rendkívüli, XIV. pártkongresszuson a magyar kisebbség esetleg nem kerül be számarányának megfelelően a választott tisztségekbe.

Predsedníctvu
Ústredného výboru Komunistickej strany Československa,
P r a h a
Nábr. Kyjevskej brig.

Vážení súdruhovia!

My, členovia straníckej skupiny Ústredného výboru Csemadoku – komunisti maďarskej národnosti – sme vždy považovali a považujeme za svoju povinnosť uplatňovať medzi pracujúcimi maďarskej národnosti v Československu politiku Komunistickej strany Československa a hlavným zmyslom, obsahom i cieľom našej práce bolo a zostáva doviest' vec socializmu k víťazstvu.

S hrdosťou priznávame,²³⁴ že aj pri uskutočňovaní demokratizačného procesu sme urobili všetko, čo nám komunistom pripadlo z tejto práce na južnom Slovensku.

V našej každodennej práci a živote pociťujeme zodpovednosť a ťarchu, ktorá uprostred vytvárania novej tváre politiky strany a celej našej spoločnosti dolieha v týchto dňoch nielen na Ústredný výbor, ale aj na každého jednotlivého člena strany.

Tento pocit zodpovednosti nás vedie k tomu napísať Vám tento list.

Vo vedomí zodpovednosti, ktorú pociťujeme pred maďarskými občanmi Československa, ako aj pred vedúcimi orgánmi strany chceme dať výraz svojim – podľa príznakov nie zbytočným, ba ani nie prehnaným – obavám, že napriek zásadám obsiahnutým v akčnom programe KSČS a KSS sa nezlepšilo, ba skôr zhoršilo zastúpenie maďarských občanov vo volených a výkonných orgánoch strany. Máme hlboké²³⁵ obavy, že na mimoriadnom zjazde Komunistickej strany Slovenska a mimoriadnom XIV. zjazde Komunistickej strany Československa sa do volených ústredných orgánov strany nedostanú primerane k svojmu počtu maďarskí komunisti, respektíve, že medzi zvolenými nebudú v potrebnom počte takí členovia strany maďarskej národnosti, ktorí na základe svojej doterajšej práce, pripravenosti a straníckej osvedčenosti majú plnú dôveru členstva strany maďarskej národnosti. K tomuto výroku nás oprávňuje skutočnosť, že medzi delegátmi sa sotva stretávame s menami v tomto smere najzaslúžilejších.

Sme pevne presvedčení, že aj predsedníctvo Ústredného výboru strany si uvedomuje, že na členov volených ústredných orgánov strany čaká v budúcnosti ťažká práca a veľká zodpovednosť tak na zasadnutiach volených orgánov, ako aj v práci medzi masami. Čle-

234 Utólag kézzel áthúzza és fölé írva: „Sme hrdí na to.“

235 Utólag kézzel áthúzza és fölé írva: „veľké.“